

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

248425

ผลของการพัฒนาศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม
THE RESULTS OF USING GROUP PROCESS TECHNIQUES
TO DEVELOP YOUTH COUNSELORS' POTENTIAL

นางสาวอัญญา ประทีป

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2554

๐๐๑๕๓๓๘๔

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

248425

ผลของการพัฒนาศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม
**THE RESULTS OF USING GROUP PROCESS TECHNIQUES
TO DEVELOP YOUTH COUNSELORS' POTENTIAL**

นางสาวอัจฉรา ประกิจ

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2554

ผลของการพัฒนาศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม

นางสาวอัจฉรา ประกิจ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2554

**THE RESULTS OF USING GROUP PROCESS TECHNIQUES
TO DEVELOP YOUTH COUNSELORS' POTENTIAL**

MISS ACHARA PRAKIT

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
IN EDUCATIONAL PSYCHOLOGY AND COUNSELING
GRADUATE SCHOOL KHON KAEN UNIVERSITY**

2011

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
หลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์: ผลของการพัฒนาศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์: นางสาวอังฉรา ประกิจ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์: รองศาสตราจารย์มัลลวีร์ อุดลวัฒน์ศิริ ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. ฉันทนา กล่อมจิต กรรมการ
ดร. สัมฤทธิ์ กางเพ็ง กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ฉันทนา กล่อมจิต)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ลำปาง แม่นมาตย์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพศาล สุวรรณน้อย)
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

อัจฉรา ประกิจ. 2554. ผลของการพัฒนาศัภษาภาพเพื่อนที่ปรึกษาด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รศ. ดร. ฉันทนา กล่อมจิต

บทคัดย่อ

248425

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาศัภษาภาพเพื่อนที่ปรึกษาด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาศัภษาภาพเพื่อนที่ปรึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และ 3) เพื่อนิเทศและติดตามผลความสามารถในการให้คำปรึกษาของกลุ่มทดลอง กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองกุงวิทยาคาร ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 12 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 12 คน ได้มาโดยการคัดเลือกจากทางโรงเรียน ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกคุณสมบัติของเพื่อนที่ปรึกษาดังนี้คือ 1) มีจิตอาสา มีความจริงใจและตั้งใจช่วยเหลือผู้อื่น 2) อุดมคติ ใจเย็น 3) มีท่าทีที่เป็นมิตรมองโลกในแง่ดี และ 4) เป็นผู้รับฟังที่ดี กลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาศัภษาภาพเพื่อนที่ปรึกษาด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง ถึง 1 ชั่วโมง 30 นาที จำนวน 15 ครั้ง มีการนิเทศ จำนวน 2 ครั้ง และติดตามผล จำนวน 2 ครั้ง สำหรับกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาศัภษาภาพเพื่อนที่ปรึกษาด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม แต่เข้าเรียนในชั้นเรียนตามปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบวัดศัภษาภาพเพื่อนที่ปรึกษา ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 2) โปรแกรมพัฒนาศัภษาภาพเพื่อนที่ปรึกษาด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม 3) แบบประเมินทักษะการให้คำปรึกษา สำหรับเพื่อนผู้รับคำปรึกษา และ 4) แบบสัมภาษณ์เพื่อนผู้รับคำปรึกษารายบุคคล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ The Wilcoxon Match-Paired Signed-Ranks Test และ The Mann-Whitney U-Test

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาศัภษาภาพเพื่อนที่ปรึกษาด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม หลังการทดลองมีคะแนนศัภษาภาพเพื่อนที่ปรึกษาสูงกว่าก่อนการทดลอง และกลุ่มทดลองมีคะแนนศัภษาภาพเพื่อนที่ปรึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการนิเทศและติดตามผลจำนวน 2 ครั้ง สรุปได้ว่า การติดตามผล ครั้งที่ 1 การใช้ทักษะการให้คำปรึกษาของกลุ่มทดลองอยู่ในระดับดี ซึ่งทักษะในการให้คำปรึกษาที่กลุ่มทดลองใช้มากที่สุดคือ ทักษะการฟัง แต่ทักษะที่ใช้ น้อยที่สุดคือ ทักษะการสรุปความ และ

248425

ไม่ได้ใช้กระบวนการให้คำปรึกษาครบทุกขั้นตอน และจากการติดตามผล ครั้งที่ 2 พบว่าการใช้
ทักษะการให้คำปรึกษาของกลุ่มทดลองอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งพบว่ากลุ่มทดลองโดยส่วนใหญ่ใช้
ทักษะการให้คำปรึกษาครบทุกทักษะ และกระบวนการให้คำปรึกษาครบทุกขั้นตอน

Achara Praktik. 2011. **The Results of Using Group Process Techniques to Develop Youth Counselors' Potential.** Master of Education Thesis in Education Psychology and Counseling, Graduate School, Khon Kaen University.

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Chantana Klomjit

ABSTRACT

248425

The objectives of this Quasi-Experimental Research were; 1) To study the effect of using group process techniques to develop Youth Counselors' Potential 2) To compare the Youth Counselors' Potential of students who participated in group process techniques to develop Youth Counselors' Potential program with those who didn't participate in, and 3) To follow-up Youth Counselors' Potential after the experimental. The target group was consisted of 24 lower-secondary education students in Bannongkrungwittayakran School, Sira Sub-district, Muang Khon Kaen Province; they volunteered to participate in the experimental during the first semester of academic year 2010. The participants were separated into experimental group and control group, 12 students of each group. Bannongkrungwittayakran School selected students by the quality of being Youth Counselor as follow; 1) Public mind, sincere and intend to help the others 2) Patient and calm 3) Friendly and optimistic, and 4) Be a good audience. The experimental group had to participate in group process techniques to develop Youth Counselors' Potential 3 times a week, 1-1:30 hour/time and take for 15 times of this study. After the process of experimental group in group process techniques to develop Youth Counselors' Potential program was ended, the researcher supervised 2 times and follow-up 2 times. The control group didn't participate in group process techniques to develop Youth Counselors' Potential program but they studied in classroom.

The devices using in this study were; 1) Youth Counselors' Potential test with reliability coefficient 0.86 2) Group process techniques to develop Youth Counselors' Potential program 3) Evaluation form to using counseling skills for counselee, and 4) Interview form to evaluate Youth Counselors' Potential.

The collected data was analyzed by The Wilcoxon on Match Paired Signed-Rank Test and the Mann-Whitney U Test.

248125

The study findings were that the post-test of the experimental group of participants had higher scores of Youth Counselors' Potential than the pre-test. Moreover, they had higher scores than those of the control group at .05 significant levels. For the first time of follow-up, it reveals that the experimental group counseling skill valuated in good level. The most used skill is listening skill whereas summarizing skill is the least used.

Moreover, the experimental group did not use all of the stages in the experiment. For the second time, the counseling skills valuated in the best level. Furthermore, it also shows that most the experimental group use all of the counseling skills in every stages.

งานวิทยานิพนธ์นี้มอบส่วนดีให้แก่บุพการีและคณาจารย์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาเอาใจใส่ แนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องจากรองศาสตราจารย์ ดร. นันทนา กล่อมจิต ตลอดระยะเวลา ดำเนินการวิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์มัลลวีร์ อดุลวัฒนศิริ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ดร. สัมฤทธิ์ กางเพ็ง ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ได้สละเวลามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และได้ ให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และอาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา ไชยพันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัชเนศ ธนทวีวรกุล อาจารย์สายชล สิงห์สุวรรณ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้ความช่วยเหลือแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู และขอขอบคุณนักเรียน โรงเรียน บ้านหนองกุงวิทยาคาร ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สุดารัตน์ ศรีรุ่งเรือง และขอขอบคุณ คุณชลรัศมี ชุกร ที่ช่วยเหลือผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ธนภัทร นามวิชัย และ อาจารย์อรกัญญา นามวิชัย ที่ให้ความ รัก ความเอาใจใส่ และให้กำลังใจและช่วยเหลือผู้วิจัยโดยตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณพ่อพิพัฒน์ ประกิจ และคุณแม่พิกุล ประกิจ ที่ได้ดูแลเอาใจใส่ให้ ความรัก ปลูกฝังให้มีความขยันหมั่นเพียร รวมถึงการสนับสนุนทุนทรัพย์ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ท้ายสุดนี้ขอขอบคุณพี่ ๆ และเพื่อน ๆ สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษาที่คอย ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ รวมทั้งบุคคลที่ไม่ได้กล่าวถึงทั้งหมดที่มีส่วนในการสนับสนุน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

คุณประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่พระคุณของ บิดา มารดา ครูอาจารย์ ที่มีส่วนสำคัญในการประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

อัจฉรา ประกิจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
คำอุทิศ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
2. คำถามในการวิจัย	4
3. วัตถุประสงค์	4
4. สมมติฐานการวิจัย	4
5. ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย	4
6. นิยามศัพท์เฉพาะ	5
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
1. แนวคิดเกี่ยวกับเพื่อนที่ปรึกษา	10
2. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิต	12
3. แนวคิดเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา	28
4. ทฤษฎีเบื้องต้นที่ใช้ในการฝึกการให้คำปรึกษา	42
5. ลำดับขั้นตอนในการฝึกการให้คำปรึกษา	43
6. ประโยชน์ของการฝึกการให้คำปรึกษา	44
7. กิจกรรมกลุ่ม	45
8. โครงสร้างโมดูลการจัดอบรมยุวชนแนะแนวของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550)	50
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	58
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	65
1. รูปแบบการวิจัย	65
2. กลุ่มเป้าหมาย	65
3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	66
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	66

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5. การสร้างและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ	68
6. การหาคุณภาพของโปรแกรมพัฒนาศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม	82
7. การเก็บรวบรวมข้อมูล	84
8. การวิเคราะห์ข้อมูล	87
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	89
1. ผลการวิจัย	89
2. การอภิปรายผล	99
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	103
1. สรุปผลการวิจัย	103
2. ข้อดีของการทำวิจัย	107
2. ข้อเสนอแนะ	107
บรรณานุกรม	109
ภาคผนวก	115
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	117
ภาคผนวก ข หนังสือราชการ	287
ภาคผนวก ค รายนามผู้เชี่ยวชาญ	295
ประวัติผู้เขียน	299

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	องค์ประกอบของทักษะชีวิตตามแนวคิดของ WHO	14
ตารางที่ 2	แสดงองค์ประกอบของทักษะชีวิตตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต	16
ตารางที่ 3	แสดงองค์ประกอบและนิยามของทักษะชีวิตตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	18
ตารางที่ 4	แสดงการเปรียบเทียบองค์ประกอบของทักษะชีวิตทั้ง 3 แนวคิด	19
ตารางที่ 5	แสดงขั้นตอนการปฏิบัติและตัวอย่างคำพูดปฏิบัติ	26
ตารางที่ 6	ตัวอย่างโปรแกรมพัฒนาศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม	76
ตารางที่ 7	กำหนดการโปรแกรมพัฒนาศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม	85
ตารางที่ 8	แสดงข้อมูลพื้นฐานกลุ่มเป้าหมายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองกุงวิทยาคาร ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	90
ตารางที่ 9	แสดงผลคะแนนค่ามัธยฐาน และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบวัดศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	91
ตารางที่ 10	แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติทดสอบ The Mann-Whitney U-test	92
ตารางที่ 11	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติทดสอบ The Mann-Whitney U-test	93
ตารางที่ 12	แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบ The Wilcoxon Match-Paired Signed-Ranks Test	95
ตารางที่ 13	แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบประเมินทักษะการให้คำปรึกษาสำหรับเพื่อนผู้รับคำปรึกษา จากการติดตามผลครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของกลุ่มทดลอง	96

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1	แสดงองค์ประกอบของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 27
ภาพที่ 2	แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย 63
ภาพที่ 3	กราฟแสดงคะแนนศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนา ศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มของกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม 93
ภาพที่ 4	กราฟแสดงคะแนนศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาหลังการเข้าร่วม โปรแกรม พัฒนาศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม 94
ภาพที่ 5	กราฟแสดงคะแนนศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาก่อนและหลังการเข้าร่วม โปรแกรม พัฒนาศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม ของกลุ่มทดลอง 95